

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Силабус навчальної дисципліни
«Медична етика та психологія спілкування»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра менеджменту охорони здоров'я. Одеса, вул. Пастера, 2а.
Викладач(-і)	професор кафедри, д.економ.н., проф. Борщ Вікторія Ігорівна професор кафедри, д.псих.н., проф. Литвиненко Ольга Дмитрівна доцент кафедри, канд. істор.н. доцент, Дружкова Ірина Сергіївна доцент кафедри, канд.псих.н., доцент. Ковальова Марія
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Кусик Наталія Львівна, к.е.н., доц., відповідальна за навчально-методичну роботу кафедри 067-728-56-12 E-mail: nataliia.kusyk@onmedu.edu.ua Фомичова Марія Павлівна, лаборант кафедри 067-970-30-04 E-mail: moz@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного четверга Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – дисципліна вивчає професійну діяльність медичних працівників, орієнтовану на етичні аспекти та психологічні особливості комунікації. Значна увага приділяється оволодінню навичками спілкування з пацієнтами, їхніми родичами, а також ефективній взаємодії у медичних колективах.

Мета дисципліни: надання здобувачам системи знань і навичок для професійного спілкування в медичній сфері, забезпечення етичного підходу та психологічної підтримки пацієнтів і їхніх родичів.

Завдання дисципліни:

1.Ознайомити здобувачів із основними принципами медичної етики та психології.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

2. Навчити аналізувати етичні дилеми у професійній діяльності.
3. Сформувати навички ефективного спілкування з пацієнтами різних вікових і культурних груп.
4. Розвинути здатність до емпатії та активного слухання.
5. Сформувати уявлення про етичні норми та правила поведінки медичного працівника.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- основи медичної етики та професійної комунікації;
- принципи психологічного супроводу пацієнтів;
- способи вирішення етичних дилем у медичній практиці;
- особливості спілкування з пацієнтами різного віку, культури, психоемоційного стану;
- методи активного слухання та управління емоціями.

Вміти:

- застосовувати знання з етики та психології у професійних ситуаціях;
- будувати довірливі відносини з пацієнтами та їхніми родичами;
- ефективно вирішувати конфліктні ситуації;
- проводити етичне та толерантне спілкування з колегами і пацієнтами;
- створювати психологічно комфортне середовище у медичному колективі.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс буде викладений у формі лекцій та практичних занять, організації самостійної роботи здобувачів.

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися на денній формі навчання: у формі лекцій, практичних занять, організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання

Лекція

Практичні заняття: словесні методи: пояснення, бесіда, обговорення, дискусія; наочні методи: мультимедійні презентації, ілюстрація, демонстрація; методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, дискусії, «мозкова атака», рольові ігри, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією

Самостійна робота: самостійна робота включає роботу з навчально-методичною літературою та виконання самостійних завдань: складання реферату та есе, підготовку презентацій та практичних завдань.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Вступ до медичної етики та психології спілкування

Основні принципи медичної етики та психології спілкування. Роль етики у взаємодії з

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

пацієнтами та колегами. Важливість психології спілкування для медичних працівників. Зв'язок етики та психології спілкування в медичній практиці.

Тема 2. Етичні принципи в медичному спілкуванні

Основи медичної етики: принципи невтручання, благополуччя пацієнта, конфіденційність та чесність. Етичні дилеми у медичній практиці. Значення взаємоповаги та довіри між медичним персоналом і пацієнтами.

Тема 3. Психологічні аспекти медичного спілкування

Роль емоційної підтримки в медичному процесі. Психологічна підготовка медичних працівників до складних ситуацій. Техніки активного слухання, емпатії та зворотного зв'язку в медичному спілкуванні. Вплив невербальної комунікації на взаємодію з пацієнтами.

Тема 4. Комунікація з пацієнтами в складних ситуаціях

Особливості спілкування при повідомленні поганих новин. Психологічна підтримка в кризових ситуаціях. Стратегії для ефективної комунікації з пацієнтами, які знаходяться в стресових чи емоційно важких станах. Збереження конфіденційності та етичні питання в таких ситуаціях.

Тема 5. Конфлікти та стреси в медичному середовищі

Причини виникнення конфліктів між медичними працівниками та пацієнтами. Стратегії розв'язання конфліктів у медичній практиці. Управління стресом та емоційним вигоранням у медичному персоналі. Роль психологічного клімату у запобіганні конфліктам.

Тема 6. Етичні та психологічні аспекти телемедицини та онлайн-комунікації

Використання сучасних технологій для спілкування з пацієнтами: етика та психологічні аспекти. Переваги та виклики телемедицини. Етичні питання та психологічна підтримка пацієнтів в онлайн-форматі. Комунікація через соціальні мережі та інтернет-платформи в медичній практиці.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Борщ В.І. Управління закладами охорони здоров'я. Херсон : Олді-плюс, 2020. 391 с.
2. Борщ В. І. Сучасна парадигма системи управління персоналом закладу охорони здоров'я. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 1 (1). С. 73-79.
3. Гриценко Т.Б., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф. Етика ділового спілкування: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 344 с.
4. Інформаційні технології та інновації в економіці, управлінні проектами і програмами: монографія / за заг. ред. В.О. Тімофєєва, І.В. Чумаченко. Харків: ФОП Панов А.М., 2016. 404 с. / Ковалевська А.В., Кусик Н.Л. Розділ 2. Управління проектами та інформаційні технології. Підрозділ 2.3. Побудова моделі взаємодії зі стейкхолдерами. С. 297 – 306.
5. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
6. Моделювання процесів в економіці та управлінні проектами з використанням нових інформаційних технологій: монографія / за заг. ред. В.О. Тімофєєва, І.В. Чумаченко. Харків: ХНУРЕ, 2015. 245 с. / Ковалевська А.В., Кусик Н.Л., Таран Н.С. Розділ 1.13. Формування моделі соціально відповідальної діяльності компанії. С. 150 – 160.
7. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
8. Професійна і прикладна етика: навчальний посібник / Аболіна Т.Г., Рогожа М.М., Василькевич Я.З., Заболотна В.О., Коцур В.П., Рик С.М.; за заг. ред. Коцура В.П.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Препринт. Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.

9. Соціальна відповідальність як форма забезпечення сталого розвитку господарюючих систем: суспільство, галузь, підприємство: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. Ніценка В.С., к.е.н., доц. Кусик Н.Л. Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2017. 277 с.

Додаткова:

1. Аболіна Т.Г. Прикладна етика: підручник / за наук. ред. Панченко В.І. Київ: Центр учбової літератури», 2012. 392 с.
2. Відповідальний маркетинг. Київ: Видавничий дім «АДЕ Ф-Україна», 2012. 40 с.
3. Впровадження корпоративної соціальної відповідальності в Україні. URL:: <https://www.srm-ukraine.org/ru/vprovadzhennya-korporativnoyi-socialnoyividpovidalnosti-v-ukrayini/>
4. Гітіс Т. П. Дослідження зарубіжного досвіду соціальної відповідальності бізнесу і можливості його адаптації до вітчизняних умов URL: [http://www.evdjournal.org/download/2017/3\(49\)/pdf/08-Gitis.pdf](http://www.evdjournal.org/download/2017/3(49)/pdf/08-Gitis.pdf)
5. Етика бізнесу: навчальний посібник / С.М. Лихолат, І.Б. Гапій. Київ: Знання, 2013. 367 с.
6. Етика ділового спілкування: навчально-методичний посібник для студ. ВНЗ / Харченко С.Я., Краснова Н.П., Юрків Я.І. Луганськ: Вид-во ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2012. 507с.
7. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / Саприкіна М.А., Ляшенко О., Саєнсуєс М.А., Місько Г.А., Зінченко А.Г.; (за науковою редакцією д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О.С.). Київ: ТОВ «Фарбований лист», 2011. 480 с.
8. Охорона здоров'я України: стан, проблеми, перспективи: спеціалізоване видання / В.В. Лазоришинець, Н.О. Лісневська, Л.Я. Ковальчук та ін. Київ, 2014. 608 с.
9. Офіційна сторінка Глобального Договору ООН. URL: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
10. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я: підручник / М.М. Білінська, Н.О. Васюк, Л.І. Жаліло та ін. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2017. Т. 1. 284 с.
11. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.
12. Фоменко Л., Голубєв О. "Медична етика: на перетині науки і моральності." (2018). Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія "Філософські науки", 2018, №11 (384). 95-102.

Електронні інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Галузевий класифікатор «Довідник медичних процедур (послуг) та хірургічних операцій». URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/klasyfikatory/>.
3. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
5. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

- здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
6. Департаменті управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.
 7. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
 8. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
 9. Класифікація видів економічної діяльності. URL: <https://kved.biz.ua>.
 10. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
 11. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
 12. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-rynku-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
 13. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
 14. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
 15. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
 16. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
 17. Національна академія медичних наук України. URL: www.amnu.gov.ua.
 18. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls.
 19. Портал нормативних актів України та Всесвітньої медичної асоціації. URL: http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ_SUITE_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089
 20. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
 21. Українська Медична Рада. URL: <http://www.medicalcouncilukraine.org>.
 22. American college of healthcare executives. URL: <https://www.ache.org/>.
 23. Global Health Expenditure Database. URL: <https://apps.who.int/nha/database/ViewData/Indicators/en>.
 24. Global health security Index. URL: <https://www.ghsindex.org/about/>.
 25. Guidebook on promoting good governance in public-private partnerships. United Nations Economic Commission for Europe. United Nations, 2008. URL: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/ppp.pdf>.
 26. European Regional Office of the World Health Organization. URL: www.euro.who.int.
 27. World Health Organization. URL: www.who.int.
 28. Modern healthcare. URL: <https://www.modernhealthcare.com/vital-signs-healthcare-blog>.
 29. The New England Journal of Medicine. URL: <https://www.nejm.org/about-nejm/products-and-services>.
 30. Health Strategy. European Commission: official web-site. URL: <https://ec.europa.eu/health/policies/background/review/strategy>.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання виконання

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

- індивідуального завдання;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь на занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання (в т.ч. розрахункові), впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь на занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання (в т.ч. розрахункові), але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь на занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункові), невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь на занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізньов:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.